

زندگی و شرح حال استاد کرامت‌رادر و چهره‌مآندگار معلمی ریاضیات

پرویز شهریاری

خلاصه

پرویز شهریاری از چهره‌های شناخته شده علم و آموزش ریاضیات، در سال ۱۳۰۵ در محله دولت‌خانه (یکی از فقیرترین محله‌های کرمان) چشم به جهان گشود. پدرش در ۳۶ سالگی درگذشت و مادر مسئولیت اداره خانواده را بر عهده گرفت. در روزگار جوانی برای تأمین قسمتی از هزینه‌های زندگی به کار پرداخت تا با مادر همگام شود. وی پس از اتمام دبیرستان وارد دانشسرای مقدماتی کرمان شد سپس برای ادامه تحصیل در رشته ریاضی به دانشکده علوم دانشگاه تهران وارد شد. همزمان در کلاس‌های شبانه به تدریس پرداخت. وی در طول سالیان تحصیل از بدیهی‌ترین امکانات زندگی نیز محروم بود، اما همه این مشکلات نه تنها وی را از کسب علم محروم نساخت بلکه از وی شخصیتی درد آشنا و سخت‌کوش ساخت که برای کاهش درد دردمندان تلاش می‌کرد. به دلیل مبارزات پی‌گیر برای تغییر وضعیت موجود در سال ۱۳۲۸ روانه زندان شد. اما زندان مجال دیگری را برای وی فراهم کرد تا به فراگیری زبان روسی بپردازد. با آموختن زبان جدید دست به ترجمه کتاب‌های گوناگون زد. وی سالیان متمادی به تدریس در دبیرستان‌ها و دانشکده‌های مختلف پرداخت و در عین حال با تألیف و ترجمه صدها کتاب در زمینه ریاضیات، آموزش ریاضی، تاریخ، کاربردها و فلسفه ریاضی توانست نقش مهمی در زمینه تأمین کتاب‌های مورد نیاز دانش‌آموزان، دانشجویان و نسل جوان ایفا کند. نکته لازم به ذکر آن است که همه فعالیت‌های وی (از جمله ترجمه کتاب) هدفمند بود. وی برای آشنایی جوانان با قانون‌های حاکم بر طبیعت و جامعه، کتاب «بازی با بی‌نهایت» اثر روزا پتر ریاضی‌دان مجارستانی را ترجمه کرد و با ترجمه «ریاضیات، محتوی، روش و اهمیت» سعی در بسط تفکر فلسفی جوان داشت.

دوران خردسالی

پرویز شهریاری در دوم آذرماه ۱۳۰۵ در محله دولت‌خانه کرمان چشم به جهان گشود. پدرش شهریاری، روزمزد و دهقان‌زاده بود. مادرش «گلستان» نیز دهقان‌زاده بود و هردو زرتشتی مذهب. دوران کودکی استاد پرویز شهریاری در فضایی وهم آلود که فقر سایه سنگین خود را بر آن گسترده بود گذشت. فقری فرهنگی و مالی که پنج خواهر و برادر و پدر او را به دلیل غذایی و عدم حضور پزشک در کرمان آن زمان، از او گرفته بود. شهریاری دهقان (پدر استاد شهریاری) در اواخر سال ۱۳۱۵ به خاطر درگیری با مالک از کار اخراج شد و در کارخانه ریسندگی «خورشید» که حیات خود را تازه در کرمان آغاز کرده بود مشغول کار شد.

ورود به فضای بسته، پرغبار و بی روح سالن ریسندگی، دهقانزاده پرورده در دامن طبیعت را به سمت بیماری سوق داد و سرانجام در زمستان ۱۳۱۷ در سن ۴۶ سالگی به خاطر تجویز داروی اشتباه، وی را گرفتار مرگ زود هنگام کرد. پس از فوت پدر، پرویز با یک خواهر بزرگتر و دو برادر کوچکتر و مادری که سرپرست واقعی خانواده بود، باقی ماند. هرچند سرپرستی ظاهری بچه‌ها به عهده پرویز گذاشته شد، اما سرپرست واقعی آنها شیرزنی بود به نام «گلستان» که برای ادامه تحصیل و زندگی بچه‌ها به انجام کارهای سخت از قبیل پنبه پاک‌کنی، پشم‌ریسی و بادام‌شکنی روی کرد تا فرزندان خود را به عالی‌ترین مدارج علمی برساند تا جامعه علمی و فرهنگی ایران به حضور پرویز شهریاری ببالد.

دوران نوجوانی و جوانی

استاد پرویز شهریاری تا سال سوم دبیرستان را در ایرانشهر گذراند و وارد دانشسرای مقدماتی کرمان شد. در خرداد ۱۳۲۳ فارغ‌التحصیل شد و برای ادامه تحصیل به تهران رفت. در تهران در سال ۱۳۳۲ در رشته ریاضی در دانشکده علوم دانشگاه تهران و دانشسرای عالی (دانشگاه تربیت معلم تهران کنونی) فارغ‌التحصیل شد. یکسال در شیراز معلم بود. بعد در سال ۱۳۳۳ به تهران آمد. آن روزها در دبیرستان اندیشه و دبیرستان‌های مربوط به گروه فرهنگی خوارزمی درس می‌داد. در دانشکده فنی دانشگاه تهران، در کلاس‌های روزانه و شبانه دانشگاه تربیت معلم و در اراک در مدرسه عالی علوم اراک هم مشغول بود.

آغاز زندگی سیاسی

او چون خود پرورده دردهای اجتماعی بود، به فعالیت سیاسی رو آورد و تلاش کرد تا رسیدن به هدف، دست از مبارزه بر ندارد و با عشقی سرشار از انسانیت و فداکاری برای رهایی مردم از دردها و تضادهای اجتماعی مبارزه می‌کرد. در سال ۱۳۲۸ اولین بازداشت شدن و به زندان افتادن را تجربه کرد و پس از آن بارها به زندان افتاد. او در بند هم از تعلیم تعلم باز نماند و به مطالعه پرداخت. زبان روسی را در زندان فرا گرفت و دست به تالیف و ترجمه زد. تاریخ حساب تانون را در زندان ترجمه کرد.

فعالیت‌ها

از سن ۱۵ سالگی راه معلمی را پیش گرفت. با انتشار نشریاتی چون اندیشه ما، وهومن و چیستا با توده مردم ارتباط مستقیم برقرار نمود. با تأسیس دبیرستان‌های «خوارزمی (۱۳۳۹)»، «مرجان (۱۳۴۰)» و «مدرسه عالی اراک (۱۳۳۵)» سعی نمود محیطی مناسب برای رشد جوانان مملکت ایجاد کند. با تالیف کتاب‌های ریاضی در فاصله ۱۳۳۵ تا ۱۳۵۲ و همزمان با آن تالیف و ترجمه صدها کتاب، در تاریخ و آموزش ریاضیات توانست نقش مهمی در پرورش فکری دانش آموزان و دانشجویان ایفا کند.

نشریه سخن علمی

نشریه «سخن علمی» از سال ۱۳۴۱ منتشر شد و استاد پرویز شهریاری سردبیر این نشریه بود. درباره این نشریه و سرنوشت آن استاد پرویز شهریاری می‌نویسد:

«این نشریه هشت سال پیاپی منتشر شد. در سال اول ۶ شماره و در ۷ سال بعد، هر سال ۱۲ شماره. روی هم ۹۰ شماره. در بهمن ۱۳۴۸ بلایی نازل شد. در یکی از شعبه‌های سازمان امنیت مرا خواستند. برایم جای آوردند و بسیار با محبت صحبت می‌کردند و در خواست کوچکی داشتند. مجله سخن علمی را به ما (یعنی سازمان امنیت) واگذار کنید. ما همچنان، خانلری و تو را به عنوان صاحب امتیاز و سردبیر در مجله اعلام می‌کنیم، ولی شما هیچ دخالتی در آن نخواهید داشت. به هر کدام از شماها (دکتر خانلری و من)، ماهیانه پنج هزار تومان می‌دهیم؛ این قرار هم باید همین جا دفن شود. من به ظاهر مخالفتی نکردم، ولی گفتم، اجازه بدهید سال هشتم را تمام کنیم، آن وقت خدمت می‌رسم و مجله را تحویل می‌دهم. شماره ۱۲ نشریه تا فروردین ۱۳۴۹ طول کشید و در آن یادداشتی به صورت یک برگ رنگی گذاشتم که این، آخرین شماره است.»

به ظاهر «سازمان امنیت چند مجله را به همین صورت در دست گرفته بود. بعد از پخش مجله، آقای دکتر خانلری مرا خواست و جریان را جویا شد. به او گفتم، چه پیش آمده است... ولی اکنون با کاغذی که لای مجله گذاشته و پخش کرده‌ام، گمان می‌کنم مسأله منتفی شده باشد و در واقع هم بعد از آن خبری نشد. برای اینکه ارزش پنج هزار تومان را در آن زمان بفهمید، باید یادآوری کنم که من از همه کارهایی که می‌کردم، روی هم مایانه، کمتر از آن درآمد داشتم، مجله سخن علمی هم اشتراکی برابر ۲۵۰ ریال برای ۱۲ شماره داشت.»

استاد شهریاری هم اکنون سردبیر نشریه دانش و مردم و نشریه چیستا است. تامل و پژوهش در آثار او، خود مطلبی دلپذیر و شایسته کاوش است. نثری شیوا، ساده و استوار و دلنشین دارد. طی سالیان دراز از طریق انتشار مجلاتی همچون سخن علمی، آشنایی با ریاضیات، چیستا در گسترش و تقویت زبان و ادب فارسی و نیز دانش ریاضی و تاریخ و فلسفه علم کوشیده است و به جاست که نامش محترم و پایدار بماند. یقین است که همه کسانی که با شهریاری و آثار او آشنا هستند، براین عقیده‌اند که در ایران کمتر دانشمندی چون او، علاوه بر فضایل اخلاقی و حسن خلق و حوصله و ادراک، تقریباً بسیاری از علوم زمان خود را بشناسد و بر آنها احاطه‌ای به کمال داشته باشد.

سال شمار زندگی استاد شهریاری:

- ۱۳۰۵ - ۲ آذر تولد در شهر کرمان و در محله دولت‌خانه.
- ۱۳۱۱ - مهرماه آغاز تحصیل در دبستان کاویانی.
- ۱۳۱۸ - اول دبیرستان، دبیرستان ایران‌شهر.
- ۱۳۲۱ - ورود به دانشسرای مقدماتی کرمان.
- ۱۳۲۳ - خرداد، فراغت از تحصیل در دانشسرای مقدماتی کرمان.
- _____ شهریور، ورود به تهران.
- _____ مهر، ورود به کلاس مقدماتی دانشکده ادبیات برای گرفتن دیپلم.
- ۱۳۲۴ - مهر، ورود به دانشگاه علوم رشته ریاضی، تدریس در کلاس‌های شبانه، تدریس در دبستان کاخ میدان رشدی، _____ اسفند، آغاز فعالیت سیاسی.
- ۱۳۲۵ - تابستان در آموزشگاه و دبیرستان «فیروزبهرام» و حدود یک ماه کار در راه آهن برای تامین مخارج زندگی.
- _____ انتشار ماهنامه اندیشه ما که ۱۲ شماره منتشر شد.
- ۱۳۲۷ - انتشار اولین کتاب «جنبش فراک و فردکیان»
- ۱۳۲۸ - فروردین اولین بازداشت به جرم دگراندیشی برای مدت ۳ ماه و محروم ماندن از شرکت در استان نهایی.

- ۱۳۲۹ - تهیه یک دوره کتب درسی ریاضی دوره اول دبیرستان .
- ۱۳۳۱ - آذر به علت تاخیر، نخست با ثبت نام ایشان مخالفت می‌شود که با اعتراض دانشجویان و اعتصاب آنها ثبت نام شد، ادامه تحصیل در دانشکده علوم.
- ۱۳۳۱ - تامرداد ۳۳ سردبیری هفته نامه «وهومن» انتشار حدود چهل شماره .
- _____ چاپ اولین ترجمه که در زندان صورت گرفت : «تاریخ حساب و بند تاتون»
- ۱۳۳۲ - خرداد ، گرفتن لیسانس در رشته ریاضی دانشکده علوم و گرفتن لیسانس از دانشسرای عالی .
- _____ مهر تا خرداد ۱۳۳۳ . طبق حکم آموزش و پرورش تدریس در دبیرستانهای شیراز .
- ۱۳۳۳ - اردیبهشت ، پیدا شدن کتابهای درسی در خانه به تفتیش فرماندار نظامی و ۱۰ روز زندان در شیراز.
- _____ خرداد ، به علت تحت تعقیب بودن بدون دریافت حقوق . ۲ ماه آخر نقل مکان از شیراز به تهران .
- ۱۳۳۴ - یازدهم تیر ، ازدواج با خانم «زمرده بیی زاده».
- ۱۳۳۵ - ۹ خرداد ، تولد اولین فرزند به نام شهریار .
- _____ زندگی مخفیانه تا آذر ۳۵ . تدریس در یک دبیرستان و آموزشگاه شبانه به نام مستعار «احمدی».
- _____ آذر ماه ، بازداشت خانوادگی با زن و فرزند و زندانی شدن ۴۰ روزه در خانه ای در نارمک. پس از ۴۰ روز آزاد شدن زن و فرزند و انتقال خود ایشان به زندان پادگان قعره ۱۸ روزه شکنجه در حمام قدیم و انتقال به انفرادی و پس از یک ماه انتقال به زندان عمومی قعره .
- ۱۳۳۶ - فروردین ، انتقال به زندان قزل قلعه تا فروردین ۱۳۳۷ آزاد شدن با قید کفالت
- _____ تیر ماه ، تولد دومین فرزند : مرجان .
- ۱۳۳۷ - مهرماه - کار در دبیرستان‌های ابن سینا ، مهرجرون و نوباوگان حضاری به صورت حق التدریس .
- ۱۳۳۸ - مهرماه ، شروع به کار در دبیرستان اندیشه .
- ۱۳۳۹ - تابستان راه اندازی اولین کلاس کنکور در ایران به نام گروه فرهنگی خوارزمی در خیابان دانشگاه .
- _____ مهرماه ، تاسیس دبیرستان پسرانه خوارزمی .
- ۱۳۴۰ - ۲۰ اردیبهشت ، تولد سومین فرزند : مژده .
- _____ مهرماه ، تاسیس دبیرستان دخترانه مرجان .
- ۱۳۴۲ و ۴۳ - تدریس در دانشکده فنی ، دانشگاه تهران و دانشسرای عالی (روزانه و شبانه) .
- ۱۳۴۲ - پائیز ، راه اندازی انتشارات خوارزمی با شرکت حدود ۱۷۰ معلم ، با عنوان رئیس هیئت مدیره .
- _____ تا ۱۳۴۹ به مدت ۸ سال . انتشار ۹۰ شماره از مجله سخن علی و فنی .
- ۱۳۴۴ تابستان ، فوت مرجان در ۸ سالگی در اثر تصادف با اتومبیل .
- ۱۳۴۵ - ۲۵ خرداد ، تولد چهارمین فرزند ، شروین .
- ۱۳۴۶ - تا ۱۳۵۴ سرپرست دفتر ترویج علوم وزارت آموزش عالی . انتشار نشریه ای به نام «مسائل دانشگاهی» که برای استادان تهیه می‌شد .
- ۱۳۵۰ - تاسیس گروه فرهنگی مرجان با شرکت حدود ۷۰۰ دبیر .
- ۱۳۵۳ - تاسیس انتشارات توکا ، با کمک ۱۰ نفر از دوستان .
- _____ تاسیس مدرسه عالی علوم اراک با کمک دکتر عبدالکریم قریب و دکتر حسین گل گلاب .
- _____ تا ۱۳۵۶ - هفته ای یک روز تدریس در مدرسه عالی علوم اراک .
- ۱۳۵۴ - ۵ تیر ماه تولد پنجمین فرزند : توکا .
- _____ آذر ماه زندانی شدن در کمیته مشترک به مدت ۴۵ روزه دلیل کمک به یک دانشجوی اهواری .
- _____ تا ۱۳۶۲ - مسئول نشریه‌های جانبی دانشگاه آزاد .

۱۳۵۶ تا اسفند ۱۳۷۱ - انتشار ۷۰ شماره از جمله آشتی با ریاضیات و آشنایی با ریاضیات .
 ۱۳۵۷ تا ۱۳۵۸ - انتشار ۷ شماره از نشریه آشنایی با دانش .
 ۱۳۶۰ - شهریور ، سردبیری نشریه چیستا که انتشار آن ادامه دارد .
 ۱۳۶۲ - ۸ اردیبهشت ، بازداشت مجدد و اعزام به زندان ۳۰۰۰ (کمیته مشترک سابق) تا آخر تیر ماه ۱۳۶۳ .
 ۱۳۷۴ - فروردین دربیست و ششمین کنفرانس آموزش ریاضی کشور در کرمان از ایشان با عنوان پیشکسوت ریاضی تجلیل شد .
 ۱۳۷۶ - در اولین کنفرانس آموزشی در اصفهان از ایشان تجلیل شد .
 ۱۳۷۸ - فروردین ، سخنرانی در سومین گرد همایی شکوفه‌های ریاضی در دانشکده علوم ریاضی دانشگاه شهید بهشتی و تجلیل از استاد .
 ۱۳۷۹ - فروردین ، انتشار ماهنامه دانش و مردم که انتشار آن ادامه دارد .
 ۱۳۷۹ - به مناسبت سال جهانی ریاضیات (سال ۲۰۰۰ میلادی) در مراکز مختلف به عنوان پیشکسوت از ایشان تجلیل شد .
 ۱۳۸۰ - ۲ آذر ، به مناسبت هفتاد و پنجمین سال تولد ، مراسم با شکوهی با حضور دستداران و بلند پایگان علم و ادب و هنر در سالن حرکت در تهران برگزار شد .
 ۱۳۸۰ - ۱۸ اردیبهشت ، تقدیم دکترای افتخاری توسط دانشگاه کرمان به ایشان .
 _____ ۲۶ مرداد ، بزرگداشت توسط انجمن مفاخر فرهنگی ایران .
 _____ ۱ مهر ، پاسداشت در ونکوور کانادا .
 _____ ۲۶ دی ، نیکو داشت زرتشتیان کرج .

آمار

تاریخ، فلسفه، کاربرد و آموزش ریاضیات.
 تاریخ حساب، رنه تاتون، انتشارات امیرکبیر، چاپ اول ۱۳۲۹، ترجمه.
 ریاضیات در شرق، انتشارات خوارزمی، ۱۳۵۲، ترجمه.
 سرگذشت آنالیز ریاضی، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۵۴، ترجمه.
 ریاضیات کار بسته، انتشارات هدهد، ۱۳۶۰، ترجمه.
 لباچوسکی و هندسه نااقلیدسی، انتشارات توکا، ۱۳۶۰، تالیف.
 پویایی ریاضیات، انتشارات پویش، ۱۳۶۰، ترجمه.
 اواربست گالوا، لئوپولد انیفلد، چاپ اول ۱۳۶۴ انتشارات هدهد، چاپ دوم ۱۳۷۳ نشر بردار، ترجمه.
 من ریاضی دانم، نوربرت وینر، انتشارات فاطمی، چاپ اول ۱۳۶۴، ترجمه.
 آفرینندگان ریاضیات عالی، ل. س. فریمان، انتشارات فردوسی، چاپ اول ۱۳۶۳، ترجمه.
 خوارزمی و انفورماتیک، شرکت داده پردازای ایران، ۱۳۷۰، تالیف.
 خلاقیت ریاضی، جورج پولیا، انتشارات فاطمی، ۱۳۷۳، چاپ چهارم، ترجمه.
 عالی جناب چکمه (گوشه‌ای از تاریخ ریاضیات)، انتشارات پژوهنده، چاپ اول ۱۳۷۸، چاپ دوم ۱۳۸۴، تالیف.
 سرگذشت ریاضیات، نشر مهاجر، چاپ اول ۱۳۷۸، تالیف.
 لگاریتم (تاریخ استدلالی لگاریتم)، گ. ک. استاپو، انتشارات خوارزمی، چاپ اول ۱۳۴۸.

هندسه در گذشته و حال، انتشارات امیرکبیر، سال‌های پنجاه، ترجمه.
 غیاث‌الدین جمشید کاشانی ریاضی‌دان ایرانی، انتشارات فنی ایران، ۱۳۷۸، تألیف.
 جوهر، روش و کارآیی ریاضیات، ۳ جلد، انتشارات فنی ایران، ۱۳۸۰، ترجمه.
 مسئله‌های تاریخی ریاضیات، و. د. چیستیاکوف، نشر نی، ترجمه.
 فلسفه، اخلاق و ریاضیات، انتشارات پژوهنده، چاپ نخست ۱۳۸۰، ترجمه و تألیف.
 خلاقیت در ریاضیات و مهندسی، انتشارات پژوهنده، چاپ اول ۱۳۸۰، تألیف و ترجمه.
 ریاضیات و هنر، انتشارات پژوهنده، چاپ نخست ۱۳۸۱، ترجمه و تألیف.
 آموزش ریاضی، نشر مهاجر، چاپ اول ۱۳۸۴، ترجمه و تألیف.
 گاهنامه ریاضی، شامل شرح حال و نظر ریاضی‌دانان، انتشارات مهاجر، ۱۳۸۰، تألیف.
 شما هم می‌توانید در درس ریاضی خود موفق باشید، انتشارات مدرسه، چاپ اول ۱۳۷۸، چاپ دوم ۱۳۸۰، تألیف.
 نگاهی به تاریخ ریاضیات در ایران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ نخست بهار ۱۳۸۵، تألیف.

کتاب‌های درسی

دوره کتاب‌های درسی ریاضی سه سال اول دبیرستان (نظام قدیم)، شامل دو جلد حساب (برای سال‌های اول و سوم)، دو جلد جبر (سال‌های دوم و سوم)، و سه جلد هندسه (سال‌های اول و دوم و سوم)، کلاله خاور، -۱۳۳۵ تا ۱۳۳۷، تألیف.
 دوره کامل ریاضیات دبیرستانی و کتاب‌های مسائل مربوط به آن (با همکاری آقایان امامی، ازگمی، بهنیا، شیخ رضایی)؛ انتشارات علمی و سپس امیرکبیر، در فاصله سال‌های ۱۳۳۸ تا ۱۳۴۴، تألیف.
 ریاضیات ۵ سال اول دبیرستان، و ۳ سال راهنمایی تحصیلی (با همکاری آقای شمس‌آوری)، سال‌های -۱۳۴۵ تا ۱۳۵۱، تألیف.
 جبر سال سوم رشته ریاضی فیزیک (با همکاری آقای امامی)، ۱۳۵۲، تألیف.

آموزش بحث‌پاشنا‌های از ریاضیات

روش مختصات، ل. س. پونتریاگین، نشر پژواک کیوان، چاپ اول پاییز ۱۳۸۲، ترجمه.
 مثلثات مستقیم‌الخط و کروی، س. ای. نووسلو، چاپ چهارم ۱۳۷۸ نشر دانش امروز، ترجمه.
 روش‌های جبر، دو جلد، چاپ اول، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۴۴، تألیف.
 اعداد اول، امیل بورل، انتشارات امیرکبیر، چاپ اول ۱۳۴۴، چاپ سوم ۱۳۸۱، ترجمه.
 جبر از آغاز تا پایان (خودآموز)، واویلف/ملنیکف/آلکس نیک/پاسی چنکو، انتشارات تهران، چاپ اول ۱۳۶۹، چاپ دوم زمستان ۱۳۷۱، ترجمه..
 تقارن در جبر، و. گ. بالتیانسکی/ن. یا. ویلنکین، انتشارات امیرکبیر، چاپ مرداد ۱۳۴۷، ترجمه.
 هندسه غیراقلیدسی، نشر اندیشه، چاپ سوم اردیبهشت ۱۳۵۲، ترجمه.
 ورودی به نظریه مجموعه‌ها، ژ. بروئر، انتشارات پویش، چاپ اول ۱۳۵۹، ترجمه.
 استقرار ریاضی، نوشته سومینسکی و گولووینا و باگلوبوم، انتشارات خوارزمی، چاپ اول خرداد ماه ۱۳۴۸، چاپ دوم آذر ماه ۱۳۶۵، چاپ سوم آبان ماه ۱۳۷۷.

نظریه مجموعه‌ها، واتسلاو سرپینسکی، انتشارات خوارزمی، چاپ اول ۱۳۵۰، چاپ سوم مهرماه ۱۳۶۴، ترجمه. نامساویها، پاول پتروویچ کارو کین، انتشارات خوارزمی، ۱۳۵۰، ترجمه. اشتباه استدلال‌های هندسی، انتشارات خوارزمی، ۱۳۵۰، ترجمه. ورودی به منطق ریاضی، انتشارات خوارزمی، ۱۳۵۴، ترجمه. انعکاس، انتشارات خوارزمی، ۱۳۵۱، ترجمه. نظریه ساختمان‌های هندسی، آگوست آدلر، انتشارات فردوس، چاپ اول ۱۳۶۹، ترجمه. هندسه پرگار، انتشارات دانشجو، سالهای شصت، ترجمه. عبارتهای متقارن در جبر مقدماتی، رز نشر، سالهای شصت، تالیف. قدر مطلق در حوزه عددهای حقیقی، رز نشر، سالهای شصت، تالیف. آنالیز برداری و نظریه میدان، انتشارات فاطمی، سالهای شصت، ترجمه. قضیه مستقیم و قضیه معکوس $\times$ ، ا. س. گراوشتین، نشر نی، چاپ اول ۱۳۷۵، ترجمه. تابعهای متناوب، رز نشر ۱۳۶۸، تالیف. بخش درست عدد $[X]$ ، رز نشر ۱۳۶۸، نشر مهاجر ۱۳۷۸، تالیف. روش استقرای ریاضی، رز نشر، ۱۳۶۸، تالیف. ورودی به نظریه آنالیز ترکیبی، رز نشر، ۱۳۶۸، تالیف. بسط دو جمله‌ای با نمای طبیعی، رز نشر، ۱۳۶۸، تالیف. تریب دایره و غیر جبری بودن عدد پی، رز نشر، ۱۳۶۸، تالیف. ورودی به نظریه احتمال، رز نشر، ۱۳۶۸، تالیف. آنالیز ریاضی، رز نشر، ۱۳۶۸، ترجمه. لگاریتم، گ. استاکوف، انتشارات خوارزمی، سالهای پنجاه، ترجمه. آنالیز ریاضی، ۳ جلد (با همکاری باقر امامی)، انتشارات فردوس، ۱۳۶۸، ترجمه. قضیه فرما $\times$ ، م. م. پوستنیکوف، نشر نی، چاپ اول ۱۳۷۹، ترجمه. بنیان‌های هندسه، و. ای. کوستین، نشر مهاجر، چاپ اول ۱۳۸۱، ترجمه. آنالیز برداری، آ. آ. گولدفاین، انتشارات فاطمی، چاپ اول ۱۳۶۴، چاپ دوم ۱۳۶۸، ترجمه.

ریاضیات به زبان ساده

بازی با بی نهایت، روزا پتر، چاپ اول ۱۳۵۶ انتشارات توکا، چاپ دوم ۱۳۶۳ انتشارات فردوسی، ترجمه. منحنیها در فضا، دونووان جونسون، انتشارات چاپار، چاپ اول ۲۵۳۶، ترجمه. دستگاه‌های محدود ریاضیات، انتشارات چاپار، ۲۵۳۴، ترجمه. داستان مجموعه‌ها، ن. ی. ویلنکین، انتشارات توکا، چاپ اول ۱۳۵۵، چاپ دوم شهریورماه ۱۳۵۷، ترجمه. داستان‌های ریاضی، انتشارات توکا، سالهای شصت، ترجمه. روش مختصاتی و هندسه چهار بعدی، ی. م. گلفاند/ا. گ. گلاگوله/ا. آ. کیریلوف، انتشارات خوارزمی، ۱۳۵۶، ترجمه. مسیر ریاضیات جدید، و. و. سایر، رز نشر/سازمان چاپ و نشر مشهد، چاپ دوم بهار ۱۳۶۹، ترجمه.

مسائل ریاضی

- مهم‌ترین مسأله‌ها و قضیه‌های ریاضی، شکلیارسکی/چنتسوف/یاگلوب، انتشارات مجید/انتشارات فردوس، چاپ دوم ۱۳۷۴، ترجمه پرویز شهریاری و ابراهیم عادل.
- مسأله‌های دشوار ریاضی، کنسانتین شاخنو، انتشارات فردوس، چاپ سوم ۱۳۷۴، ترجمه.
- مسابقه‌ها، کنکورها و المپیادهای ریاضی، انتشارات جاودان خرد، چاپ اول ۱۳۷۲، تألیف.
- گزیده مسأله‌های تازه و بکر مقدماتی ریاضیات، و. پلاتونوف/ک. ر. لیوک/و. زارتسکی/ان. مدتلسکی/ل. توتایف، نشر پژواک کیوان، چاپ اول ۱۳۸۲، ترجمه.
- مسائل مسابقات ریاضی، و.ا. س. کوشچنکو، انتشارات امیرکبیر، چاپ هشتم ۱۳۶۵، ترجمه.
- روشهای مثلثات (با همکاری آقای فیروز نیا)، انتشارات خوارزمی، سال‌های پنجاه، تألیف.
- تمرینها و مسائل آنالیز ریاضی، ب.ب. دمیدوویچ، انتشارات امیرکبیر، چاپ ششم ۱۳۸۲، ترجمه.
- مسأله‌های ریاضی، آسان ولی...، انتشارات توکا، ۱۳۵۴، ترجمه.
- مسأله‌های المپیادهای مجارستان، انتشارات دانشجو، سالهای شصت، ترجمه.
- درباره حد، آ. آ. کیریوف انتشارات آزاده، ۱۳۶۳، ترجمه.
- تئوری اعداد (۲۵۰ مسأله حساب)، نوشته واتسلاو سرپینسکی، انتشارات خوارزمی، چاپ اول آبان ماه ۱۳۴۹، چاپ دوم شهریور ماه ۱۳۶۹، چاپ سوم تیر ماه ۱۳۷۷.
- مسأله‌های المپیادهای آمریکا، (با همکاری آقای عادل)، نشر بردار، ۱۳۶۸، ترجمه.
- المپیاد ریاضی لنینگراد (از سال ۱۹۶۱ به بعد)، د. و. فومین، چاپ اول انتشارات اینشتین ۱۳۷۴، چاپ دوم نشر گستره ۱۳۷۹، ترجمه.
- المپیادهای بین‌المللی (با همکاری آقای عادل)، انتشارات فاطمی، ۱۳۶۸، ترجمه و تألیف.
- مسأله‌های المپیادهای ریاضی در کشورهای مختلف، انتشارات فردوس، ۱۳۶۸، ترجمه.
- آمادگی برای المپیادهای ریاضی، انتشارات فاطمی، ۱۳۶۹، ترجمه.
- مسأله با حل (با همکاری آقایان امامی، حریری)، سالهای چهل، تألیف و ترجمه.
- دوره اختصاصی جبر مقدماتی، سالهای چهل، انتشارات امیرکبیر، ترجمه.
- مسائل امتحانی جبر چهارم دبیرستانهای کشور با حل، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۴۴، تألیف.
- مسائل امتحانی جبر پنجم دبیرستانهای کشور با حل، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۴۴، تألیف.
- تست حساب استدلالی (با همکاری آقایان امامی و قوام زاده)، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۴۳، تألیف
- مسائل جبر و راهنمای حل آنها برای کلاس‌های کنکور (با همکاری آقای امامی)، انتشارات امیرکبیر، سال‌های چهل، تألیف
- مسائل مثلثات و راهنمای حل آنها برای داوطلبان کنکور (با همکاری آقای امامی)، انتشارات امیرکبیر، سال‌های چهل، تألیف.
- مسائل هندسه و راهنمای حل آنها برای داوطلبان کنکور (با همکاری آقای ازگمی)، انتشارات امیرکبیر، سالهای چهل، تألیف.
- تستهای ریاضیات (با همکاری آقای تقوی)، انتشارات امیرکبیر، سال‌های پنجاه، تألیف.
- تئوری اعداد (با همکاری آقای قوام زاده)، انتشارات امیرکبیر، سال‌های پنجاه، تألیف.
- حل مسائل آنالیز (با همکاری آقایان امامی و عصار)، انتشارات دانشگاه تهران، سال‌های پنجاه، تألیف.

تست ریاضیات (با همکاری آقایان امامی و قوام زاده)، انتشارات امیر کبیر، ۱۳۵۰، ترجمه.
مساله‌های ریاضیات عمومی با حل (با همکاری آقای امامی)، انتشارات امیر کبیر، ۱۳۵۳، تالیف.
مساله‌های کنکور شوروی، انتشارات پویش، ۱۳۶۱، ترجمه.

سرگرمی در ریاضیات

سرگرمیهای هندسه، ی. ای. پرلمان، انتشارات خوارزمی، ترجمه.
سرگرمیهای جبر، ی. ای. پرلمان، انتشارات امیر کبیر، ترجمه.
سرگرمیهای ریاضی، ی. ای. پرلمان، ترجمه.
۱۷۵ مسأله منطقی، دی. بر. دبیزام/یانوش هر تسگ، نشر نی، چاپ اول ۱۳۶۶، چاپ دوم ۱۳۷۴، ترجمه.
سرگرمی‌های توپولوژی (توپولوژی عمومی)، استفن بار، نشر نی، چاپ دوم ۱۳۷۴، ترجمه.
در پی فیثاغورث، ش. النسکی، انتشارات امیر کبیر، چاپ پنجم ۱۳۸۴، ترجمه.
در قلمرو ریاضیات، آ. پ. دومور یاد، انتشارات امیر کبیر، چاپ اول ۱۳۴۸، چاپ دوم ۱۳۶۳، ترجمه.

رمان یا فزریک یا تاریخ نجوم یا غیره

باد و باران زاهاریا استانکو (رمان دو جلدی)
کتابی در باره کتاب، سرگی لهوو
داستان‌های علمی، مارک تواین / ایزاک آسیموف... انتشارات فردوسی، چاپ اول خرداد ۱۳۶۱، ترجمه.
علم، جامعه و انسان، جلد یک و دو، انتشارات هدهد، چاپ اول جلد دوم خرداد ۱۳۶۰، ترجمه و تألیف.
یک روز زندگی پسرک قبطی، ماتیو، انتشارات توکا، ترجمه.
اخلاق و انسان، الگانا تانونا کرو تووا، انتشارات فردوسی، چاپ دوم ۱۳۶۱، ترجمه.
نظریه نسبیت در مسئله‌ها و تمرین‌ها ×، الکسی نیکلایه ویچ مالینین، نشر نی، چاپ دوم ۱۳۷۴، ترجمه.
در جستجوی هماهنگی، آگ موروز، نشر مهاجر، چاپ اول ۱۳۸۲، ترجمه.

درباره پرویز شهریاری

سال‌ها باید که تا...؛ جشن‌نامه استاد پرویز شهریاری، به کوشش دکتر رقیه بهزادی، انتشارات فردوس، ۱۳۸۲.
ارج‌نامه شهریاری به خواستاری و اشراف دکتر پرویز رجبی نشر توس.
یک زندگی خاطرات و دیدگاه‌های دکتر پرویز شهریاری در گفتگو با مهندس امیر حاجی صادقی نشر کوچک.
پس از چهل سال: زندگی نامه استاد پرویز شهریاری، نویسنده: ابوالقاسم پورحسینی، نشر مهاجر، چاپ اول ۱۳۸۰.
ستاره اعداد (پرویز شهریاری) کیست و چه کرد؟، سیدعلی صالحی، انتشارات تهران.
مستند فانوس گلستان / درباره زندگی. اندیشه. آثار و فعالیت‌های دکتر پرویز شهریاری / فیلمی از میلاد درویش / بزودی از بنیاد فرهنگی پرویز شهریاری

بنیاد فرهنگی پرویز شهبازی

بنیاد فرهنگی پرویز شهبازی در مرداد ۱۳۸۴ به شماره ۱۸۵۳۲ در اداره ثبت شرکتها و مؤسسات غیر تجاری تهران به ثبت رسید.

هدف های بنیاد

کوشش در گسترش فرهنگ ایرانی و شناساندن آن از راه گردآوری نوشته‌ها و گفتارهای دانشمندان ایرانی و دانشمندان کشورهای دیگر و برگردان نوشته‌های آنان به زبان فارسی. بررسی و پژوهش در فرهنگ ویژه کشورهای دیگر و برگردان و بازگوئی کارهای فرهنگی و هنری سزاوار و هماهنگ با فرهنگ ایرانی. تهیه و انتشار زندگی‌نامه‌های اندیشمندانی که در پیشرفت فرهنگ و تمدن ایرانی-اسلامی کار کرده‌اند. برپایی کتابخانه‌ها و موزه ویژه فرهنگ و ادب، دانش‌های تجربی و پایه - پخش و انتشار روزنامه، ماهنامه‌های ادبی و دانش‌های گوناگون و برپایی نمایشگاه‌ها و جشنواره‌های فرهنگی و هنری و ...

سرمایه بنیاد

نخستین سرمایه ارزنده بنیاد، کتابخانه بزرگ استاد پرویز شهبازی است که با بیش از چهل هزار جلد کتاب در اختیار بنیاد گذاشته‌اند تا پس از فراهم آوردن جایی در خور، کتابخانه و موزه وابسته به آن برپا شود.

منابع

۱- کتاب «زندگی‌نامه و خدمات علمی و فرهنگی پرویز شهبازی»

۲- www.academist.ir

۳- www.aftab.ir